

MÜSİAD kadın

İDLİB KIRSALI İZLENİMLERİ

07-09 Nisan 2022

Amaç

Bu rapor Mart 2011'de Suriye de başlayan ve halen devam etmekte olan iç savaşın insani boyutlarını ve iç savaştan etkilenen Suriye halkı için MÜSİAD Kadın tarafından 7-9 Nisan 2022 tarihlerinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edindiği izlenimleri ve çözüm önerilerini konu almaktadır. İç savaştan etkilenenlerin sayısının her geçen gün artması ve yaşanan şiddet olaylarının hem toplum hem de bireylerin hayatında onarılmaz yaralar açmaya devam etmesi, sorunun ivedilikle çözümü için çabaların artırılmasını zorunlu kılmaktadır. Mağdur Suriyelilerin durumunu ortaya koyma amacı taşıyan bu rapor, iç savaştan etkilenen Suriye halkının durumunun iyileştirilmesine yönelik çalışmalara katkı sağlama amacı ile MÜSİAD Kadın Aile ve İnsan Hakları Komisyonu tarafından hazırlanmıştır.

Giriş

İHH'nın (İnsan Hak ve Hürriyetleri Vakfı) hazırladığı 2011 – 2022 Suriye Raporu'nu incelediğimizde aşağıdaki verilere ulaşmaktayız:

"1963 yılında Baas Partisi'nin gerçekleştirdiği askerî darbenin ardından olağanüstü hâl ile yönetilmeye başlayan Suriye'de 1970'ten bu yana Esed ailesi iktidarı hüküm sürmektedir. Darbenin ardından ülkenin tek söz sahibi olan Hafız Esed'e karşı Suriye İhvan-ı Müslimin hareketinin başlattığı özgürlük mücadelesi dönemin en büyük muhalif hareketi hâline gelmiştir. Muhaliflerin özgürlük mücadelesine karşı çok sert tedbirler alan Hafız Esed, 1982'de hunharca bir yöntemle başvurarak yaklaşık 50.000 kişinin öldürüldüğü, 20.000 kişinin kayıp olarak raporlara geçtiği Hama Katliamı'nı gerçekleştirmiştir. Yine Tedmur başta olmak üzere diğer birçok bölgede çeşitli katliamlar gerçekleştirilerek halkın özgürlük talepleri yıllarca bastırılmaya çalışılmıştır. 48 yıl boyunca zulme, baskılara, yolsuzluk ve yoksulluğa karşı mücadele veren Suriye halkı bugün yine büyük bir toplu kıyım maruz kalmaktadır.

30 yıl boyunca ülkeyi yöneten Hafız Esed 2000 yılında ölünce yerine oğlu Beşar geçmiştir. Kurduğu baskılarla babasından farklı olmayacağı anlaşılan oğul Esed, kısa sürede ülkedeki kısıtlamaları ve zulmü arttırmıştır. Tüm kamu kurumlarının Esed ailesi tarafından yönetildiği ülkede yolsuzluklara ve insan hakkı ihlallerine karşı 2011 yılının Mart ayında sivil ve barışçıl gösteriler

başlamış ve bu gösteriler Esed'in büyük katliamlara girişmesini hızlandırmıştır. Silahsız göstericilere rejimin aşırı güç ve gerçek mermi kullanmasıyla başlayan çatışmaların ülke geneline yayılarak yoğunlaşması derin bir insani krize ve büyük bir savaşın başlamasına sebep olmuştur. 2011 Mart ayından itibaren altı ay boyunca sadece cuma namazları sonrasında gösteriler yaparak barışçıl bir şekilde reform talep eden Suriye halkı, bu süre zarfında ne yönetimin devrilmesine yönelik ne de şiddet içerikli sloganlar atmıştır. Sadece daha özgür koşullarda yaşayabilmek için reformlar yapılması yönündeki isteklerini ve Suriye'nin birliğine dair taleplerini dile getirmişlerdir. Protestoların yayılması üzerine Beşar Esed 2011 Mart ve Nisan aylarında iki defa Şam'daki meclisten halkın örgütlenme, parti kurma, sendikal haklar, daha özgür seçimler, sosyal adaletin sağlanması ve Türkmen, Kürt, Arap gibi Suriye içerisinde yaşayan azınlıkların haklarının korunmasına yönelik çeşitli alanlarda reformlar gerçekleştirileceğini tüm dünyaya ilan etmiş ancak verdiği sözlerin hiçbirinde durmamış, aksine göstericileri bastırmak için ateşli silahlar kullanarak yüzlerce insanın ölümüne, binlercesinin yaralanmasına veya sakat kalmasına sebep olmuştur. Yine pek çok insan tutuklanarak cezaevine konulmuştur. Her türlü işkence ve kötü muamelenin ortaya çıktığı Suriye'de rejimin karartması sebebi ile net bilgilere ulaşmak günden güne çok güç hale gelmiştir.”

Mart 2011'de Suriye halkının barışçıl gösterilerine karşı rejimin katliamlarıyla başlayan çatışmaların iç savaşa dönüşmesi sonucu yaklaşık 1 milyon insan hayatını kaybetmiş ve Suriye'deki savaş tüm dünyanın gözleri önünde büyük bir insani krize sebep olmuştur. Bugün 7 milyondan fazla

kişi yaşanan iç savaş ve olumsuz yaşam koşulları sebebiyle mülteci konumuna düşmüş ve farklı ülkelere göç etmiştir. 11,1 milyon Suriyeli ise hala yardıma muhtaç konumdadır.² Göç İdaresi Başkanlığı'nın 26 Mayıs 2022 verilerine göre Suriye'den Türkiye'ye göç edenlerin sayısı, 3 milyon 763 bin 652 kişidir. Türkiye'de bulunan Suriye uyruklu kişilerin 200 bin 950'sine Türk vatandaşlığı verilmiştir.

MÜSİAD Kadın Yönetim Kurulu İHH Kadın koordinasyonunda bölgeye dair veriler elde etmek ve çadır kamplarına yardım dağıtımında bulunmak için 07-09 Nisan 2022 tarihleri arasında İdlib kırsalına ziyaret düzenlemiştir. Düzenlenen ziyaretin birinci gününde İHH Hatay Lojistik Merkezi yetkilisi ile görüşme gerçekleştirilerek bölgeye dair son durumla ilgili bilgi alınmıştır. Suriye çalışmalarını toplamda 14 ayrı merkez ve ofis aracılığıyla yürüten İHH'nin bu merkezlerinde fırın, aşevi, depo ve atölyeler gibi yapılar yer almaktadır.

İHH yetkilisinin İdlib kırsalındaki güvenli bölgelerde 2 milyonu aşkın kişinin yaşadığını belirterek 11 yıldır devam eden savaş neticesinde yatay yerleşim alanlarının çok daraldığını ifade etmiştir. Bölgede 4 farklı devlet olduğunu dile getiren yetkili, yakın zamanda bölgede istikrarın sağlanacağına dair olumsuz kanaatlerini MÜSİAD Kadın ekibiyle paylaşmıştır.

7 Nisan'da İHH Lojistik Merkezi'nin yanında günlük 200 bin ekmek kapasiteli fırın, Suriyeli kadınların çalıştığı tekstil atölyesi ve bölgeye yapılan tüm yardımların dağıtım merkezi olan depo alanı

² İHH Suriye Raporu, 2012-2019, Haziran 2020.

ziyaret edilerek incelemelerde bulunulmuştur. MÜSİAD Kadın, Ramazan ayı olması münasebetiyle Reyhanlı Eğitim Köyü'nde kalan yaklaşık 250 yetimle aynı günün akşamında düzenlediği iftar yemeğine bir araya gelmiştir.

8 Nisan 2022 tarihinde Reyhanlı'dan İdlib kırsalına geçilerek Babulhava Lojistik Merkezi, Ortez Protez Merkezi, Babıska Bölgesi Briket Evleri, Babıska Sosyal Hizmet Merkezi, Rahmet Köyü, Marmara Okulu, Seyalle Çadır Kampı ve Halep Lebeyh Bölgesi ziyaret edilmiştir. Seyyale Çadır Kampı'nda 112 adet sahurluk ve iftarlık paketlerinin dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Tespitler

- i. Savaşın üzerinden yıllar geçmesine rağmen çadır kamplarında yaşayan binlerce mülteci temel ihtiyaç malzemelerine ulaşımında zorluk yaşamaktadır.
- ii. Güvenli bölgelerde yaşam mücadelesini sürdüren mültecilere çeşitli dernek ve vakıflar, İHH aracılığı ile günlük gıda ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde karşılıksız yardımlar yapmaktadır. Fakat güvenli olmayan bölgelerde evlerini ve yurtlarını terk etmeyen yüzlerce kişi açlık sınırında yaşam mücadelesi vermektedir.
- iii. Bölgede önceki yıllarda yapımı tamamlanan ve eğitim, sağlık kuruluşu olarak kullanılmak istenen bazı binalar personel yetersizliğinden dolayı şu an işlevini yerine getirememektedir.
- iv. Çadır kamplarında yaşayanların ekseriyetini kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. 11 yıldır devam eden istikrarsız durum göz önünde bulundurulduğunda kamplarda doğan çocukların yaşamı maalesef kamplardan ibaret durumdadır.
- v. Çadır kampları herhangi bir güvenliğin, kapının veya bir duvarın dahi olmadığı, açık kalan yerlerin çeşitli brandalar, battaniyeler ile kapatıldığı yerlerden oluşmaktadır. Yağmura veya soğuk hava koşullarına elverişli bir yapı maalesef bulunmamaktadır.

- vi. İhtiyaç giderilen alanlar umumidir ve sayıları yetersizdir. Yeterli temizlik olmadığı için bu durum mikrop kaynaklı birçok hastalığa kapı aralamaktadır.
- vii. Çadır kamplarda yaşayan kadınlar ve çocuklar temel temizlik malzemelerine ulaşım sağlayamamaktadır.
- viii. Tekstil merkezi, ortez protez merkezi, sosyal hizmet merkezi ve çadır kamplarındaki Suriyeli kadınlar göz önüne alındığında, bir iş veya uğraşa sahip olmayan kadınların çalışan kadınlara göre daha depresif oldukları ve içinde buldukları travmaları atlatabadıkları gözlemlenmiştir.
- ix. Okul çağı yaş grubunun okul öncesi yaş grubuna göre, terk edilme duygusunun tetiklenmesiyle beraber, bölgeye yardım amaçlı giden ekiplere daha tepkisel yaklaştıkları tespit edilmiştir.
- x. Çocukların alması gereken temel eğitimler, görgü kuralları gibi eğitimlerin oldukça yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.
- xi. Birçok çocuk, ebeveynlerinden en az biri hayatta olmadığı için kendilerine gösterilecek her türlü ilgiye muhtaç durumdadır.

Çözüm Önerileri

- i. Bölgede yaşanan problemlere yönelik genel geçer ya da anlık o an ki ihtiyaçlarını gidermek yerine kalıcı çözümler gerekmektedir. Kalıcı çözümlerin en başında o bölgede yaşayan halka yönelik oluşan ve devam etmekte olan hak ihlallerini de ortadan kaldırmak gerekir. Hak ihlallerinin en önemlisi olan yaşama hakkı güvence altına alınmalıdır. Yaşama hakkı Anayasa m.17/1, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 2 ve Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi m. 6 insan yaşamının korunması konusunda temel bir hükme yer vermektedir. Buna göre insan yaşamı kanununun korunması altındadır. Bu nedenle de ilk olarak bölgede yaşayan halkın yaşama hakkının sağlanabilmesi için, can ve mal güvenliğinin temin edilebilmesi ve bilumum asayişin sağlanabilmesi için resmi ve meşru bir otoriteye ihtiyaç vardır. Meşru otoritenin sağlanabilmesi için Türkiye'nin kontrolündeki güvenli bölgenin komşu ülkenin meşru yetkilileriyle diplomatik olarak temasa geçmek suretiyle bölgede bir devlet otoritesinin sağlanması gerekmektedir. Bu aynı zamanda Türkiye'nin hudut güvenliğini artıracak hudutlardaki gayri meşru yapıların oluşmasını engelleyerek o bölgedeki yaşayan halk için asayiş temin ederek kalıcı bir çözüm sağlayacaktır.

- ii. Temel ihtiyaç malzemelerinin temin edilememesinin asıl sebebi bölgenin yerinden kalkınmasını sağlayamaması ve diğer bölgelerle ticari faaliyetlerinin bulunmamasıdır. Temel ihtiyaç malzemelerini üretebilecek teknik ve maddi alt yapının bölgede acilen kurulması gerekmektedir.
- iii. Teknik bilgi edindirme merkezleri kurularak bölge halkı kendi ihtiyaç duyduğu eğitim, sağlık, inanç, gıda vb. ihtiyaçlarının giderilebilmesi için gerekli olan bilgi transferinin deneyimli kişiler tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Örneğin bölge halkı kendi ihtiyaç duyduğu tıbbi ilk yardım hizmetlerinin kendi içinden ihtiyaç duyduğu şekilde bu bilgi transferi sayesinde kendisi sağlayabilecektir.
- iv. Bölge halkı asayiş sağlandıktan sonra hızlı bir şekilde bilinçlendirilerek, güvenli olmayan kamp hayatından düzenli bir hayata geçebilmeleri için bölgede alt yapı ve üst yapı inşaa faaliyetlerinin ivedilikle yapılması ve tamamlanması gerekmektedir. Böylece kamplar ortadan kaldırılacak, derme çatma güvenli olmayan, mevsim şartlarına uyum sağlayamayan sağlıksız yaşam koşulları ortadan kaldırılmış olacaktır. Bilhassa bölgedeki çocuklar eğitim kurumları aracılığıyla temel eğitim bilgilerini edinmeleri sağlanacaktır.²

2 MÜSİAD, üyelerinin desteği ve Sadakataşı Derneği iş birliğinde Suriye'nin İdlib şehrinde bulunan Mashad Ruhin bölgesinde 600 briket evden oluşan MÜSİAD Köyü kurmuştur. Toplamda 40 metrekare, 30 metrekaresi 1+1 beton çatılı ve 10 metrekaresi bahçe avlulu olan olan briket evlerde; mutfak, tuvalet, su deposu gibi temel ihtiyaçların esas olarak belirlendiği ve aynı zamanda kapıları ile pencereleri demirli olarak güvenliğin de sağlandığı evler inşa edilmiştir.

- v. Temel temizlik malzemelerinin mümkün olanlarının bölgede yaşayan halk tarafından üretilerek temininin sağlanması yahut üretimi mümkün olmayan malzemeleri dışarıdan güvenli bir şekilde temininin sağlanabilmesi için ticaret yollarının açılması gerekmektedir.
- vi. Bölgede yaşayan kadınların arzu edenlerinin çalışabileceği iş olanaklarının oluşturulması ve bölge ekonomisine katkıda bulunmalarının sağlanması onların psikolojik, sosyal ve ekonomik şartlarının iyileştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.
- vii. Bölgede yaşayan halka yönelik içinde buldukları durumu, kayıpları ve travmaları giderebilmek, psikolojik hasarı onarabilmek için bölgede yaşayan insanların inançlarına, geleneklerine ve adetlerine uygun bir biçimde yetkili kişiler tarafından psikolojik destek sağlanması gerekmektedir. Aynı zamanda bu desteği sağlayabilecek yerelden insanların da eğitilmesi ve bu amaç doğrultusunda istifade edilmesi gerekmektedir. Çünkü bölge halkının kendi içinden birinin yardım etmesi halk için daha efektif olacaktır. Bölgede yaşayan çocuklar için şiddetten uzak, olumsuzlukların yaşanmadığı, çocuk olduklarını hissedebilecekleri eğitim ve oyun alanları oluşturulmalıdır.

MUSIAD kadın

www.musiadkadin.org

  musiadkadin